

קוד התנהלות לנציג/ה מטעם ארגון חיים וסביבה במוסדות התכנון

אושר ע"י הוועד המנהל ב-31/7/18

"חיים וסביבה" - ארגון הגג של ארגוני הסביבה בישראל, מהווה מסגרת תומכת לפעילותה של התנועה הסביבתית בישראל. בארגון, חברים מעל ל-100 ארגונים מכל רחבי הארץ, הפועלים לקידום איכות הסביבה והחיים, בריאות הציבור ושינוי חברתי-סביבתי. כחלק מחזון "חיים וסביבה" אנו פועלים לקידום מדיניות של פיתוח מקיים על בסיס של צדק סביבתי וחברתי, נגישות שווה למשאבי הסביבה וחלוקה שווה של נטל סביבתי, תוך הכרה באחריותם החברתית של המגזר הממשלתי והעסקי והחברה האזרחית כלפי הדורות הבאים.

מוסדות התכנון - רקע

מוסדות התכנון אמונים על ליווי הכנת תכניות, דיון בהן ואישורן. הרכב מוסדות התכנון משתנה ממוסד למוסד ונקבע בדרך כלל לפי החוק. במסגרת זו לארגוני הסביבה יש נציגות במרבית מוסדות התכנון הארציים והמחוזיים. מעת לעת מקימים מוסדות תכנון ועדות עורכים להכנת/ליווי הכנת תכניות ספציפיות, וגם במסגרת חלק מועדות העורכים לארגוני הסביבה יש ייצוג כחברים או משקיפים.

מוסדות התכנון וועדות העורכים מורכבים מנציגים של גורמים שונים ובהם לרוב בעיקר משרדי ממשלה, אך גם רשויות מקומיות, נציגי ציבור וחברה אזרחית. מטרתנו של מגוון זה היא להביא לתכנון הלוקח בחשבון את כלל הצרכים, האינטרסים והשיקולים. יש לציין כי חברי מוסדות התכנון הינם בעלי אחריות לתרום ל"מוצר תכנוני" ראוי וטוב תוך לקיחה בחשבון של מגוון שיקולים.

הישיבה במוסדות התכנון ובוועדות העורכים מאפשרת לארגוני הסביבה נגישות לתהליכי קבלת ההחלטות והשפעה עליהן, אך היא גם כרוכה בהבנת "כללי המשחק" במוסדות אלה והתנהלות נאותה במסגרתן.

מטרת הקוד היא לייצר תיאום ציפיות ביחס לאופן הייצוג של הנציגים מטעם "חיים וסביבה" בתוך הוועדות השונות של מוסדות התכנון וועדות העורכים, ובמקביל להגדיר באופן ברור את השיתוף כלפי חוץ ביחס לנעשה בוועדות.

אופן ייצוג – ערכים מנחים:

- **אחריות** – הנציג צריך לזכור שהוא "הפנים" של ארגוני הסביבה במוסד התכנון. לכן על הנציג לתת תשומת לב מיוחדת למשמעויות רוחביות הנובעות מפעילותו במוסד התכנון. לפעילות זו, מעבר להשפעתה על העניין הקונקרטי הנדון, יש השפעה מכרעת בדבר אופן תפיסת מקבלי החלטות את ארגוני הסביבה, וכנגזר מכך - השפעה על היקף ואופן המשך שיתופם בתהליכי קבלת החלטות, במיוחד במקרים של מינויים לוועדות משנה ולוועדות עורכים, דבר שנעשה על ידי מוסד התכנון ובהתאם לשיקול דעתו. זאת, מעבר להשלכות מקצועיות רוחביות של אופן התנהלות הנציג.
- **מקצועיות** – הנושאים התכנוניים הנדונים הם לא פעם מורכבים ומרובי פרטים. מצופה מהנציג שיגלה שאיפה ללימוד, התמקצעות ופתיחות במהלך החברות במוסד התכנון או בוועדת העורכים, לשם הצגת עמדות וקבלת החלטות מנומקות ומבוססות.
- **לב פתוח ונפש חפצה** – הנציג יגיע לדיונים בוועדות עם מוכנות להקשיב לטיעונים השונים הנוגעים לתוכניות הנידונות ואף עם פתיחות לשנות את עמדתו בנוגע אליהן.
- **כבוד** – מצופה מהנציג לנהוג בנימוס ובכבוד כלפי כלל חברי מוסד התכנון והמוזמנים, גם כאשר מתגלים חילוקי דעות.
- **אי ידיעה** – ברור כי הנציג אינו יודע הכל ולא יכול לראות באופן תמידי הן את התמונה המלאה והן את כל פרטי הפרטים. מצופה מהנציג לפנות להתייעצות וקבלת עזרה כאשר הוא מזהה צורך כזה.
- **הבנה של התמונה הרחבה** – יש לזכור שלכל מהלך יש משמעות והשפעה. הנציג צריך לשאוף להבין כמה שיותר את התמונה התכנונית הרחבה ולקבל החלטות בהתאם. לעניין זה יודגש כי על הנציג להבין ולשקול מגוון רחב של שיקולים המובאים בפני מוסד התכנון.
- **הבנת מערכת התכנון והתהליך התכנוני** - על הנציג להבין את מקום מוסד התכנון או ועדת העורכים בה הוא חבר בהיררכית מוסדות התכנון, ובהתאם גם את מקומה של התכנית הנדונה בהיררכית התכנונית. על הנציג לדעת ולהכיר היטב את היקף סמכות הוועדה בה הוא חבר ואת הגדרת תפקידה. הבנה זו הכרחית לשם הבנת "גבולות המשחק" במוסד התכנון בו חבר ביחס לתכנית הנדונה, סמכויות מוסד התכנון והשאלות וההחלטות בהן מוסד התכנון יכול וראוי לעסוק.

התנהלות בוועדה:

- **נוכחות** – אנו שואפים להגיע לנוכחות מרבית בדיוני הוועדות ולכן היכן שהנציג/ה הקבוע איננו יכול להגיע מסיבות כאלה ואחרות – באחריותו לדאוג למחליף/ה מבין ממלאי המקום, ככל הניתן.
- **הכנה ובקיאות** – מצופה מהנציג/ה להכין "שיעורי בית" בנוגע לחומר הנדון, לעבור על המסמכים המופצים לקראת הדיונים, ולהכיר באופן כללי את כל החומר הרלוונטי לדיון.
- **דיווח** – על הנציג/ה קיימת חובת דיווח בנסיבות הבאות:
 - כאשר נציג ארגון החבר בחיים וסביבה מביע עניין בדיון שהתקיים.
 - כאשר יש נושא בקונפליקט (בתוך התנועה הסביבתית) ובתנאי שהתקבלו הערות לקראת הדיון בנושא.
- דיווחים אחרים הנוגעים לדיונים בוועדות התכנון – יתקבלו בשמחה.
יש לכתב בשליחת הדיווח גם את מנהל תחום התכנון בחיים וסביבה.
- **ייצוג בעת מחלוקת** – כאשר נושא מסוים הנידון בוועדה מצוי במחלוקת בתנועה הסביבתית ולא ניתן להגיע להסכמה של מרבית הארגונים העוסקים בנושא, באחריות מנהל תחום התכנון לזמן מפגש בין נציגי הארגונים לטובת קיום דיון בסוגיה ובאחריות הנציג לפעול על מנת לאפשר השמעה בוועדת התכנון של לפחות 2 עמדות בעת הדיונים בנושא (בצורה כזו או אחרת). בעת הצבעה, הנציג יצביע בהתאם לדעתו המקצועית.
- **שיתוף מידע** - העברת סדרי יום, פרוטוקולים, החלטות למנהל תחום התכנון ב"חיים וסביבה" או לאחראי מטעמו להפצת המידע. באחריות הארגונים לפנות לנציג ולהעיר את הערותיהם עד יומיים לפני הדיון הרלוונטי. יובהר שאין במתן הערות לנציג כדי לחייב אותו לקבל אותן.
- העברת תכנים ופרסומים נוספים שנראים לנציג שנכון להעבירם לארגונים החברים בחיים וסביבה או לציבור הרחב.
- **מחויבות** - התחייבות לייצוג בוועדה לתקופה של לפחות 3 שנים. אם מסיבה כלשהי מתברר לנציג שיש לו קושי למלא את התפקיד, או להיות נוכח באופן מלא בדיוני הוועדה, יש לעדכן את מנהל תחום תכנון ב-"חיים וסביבה".
- **זמינות** - מענה במייל (בזמן סביר) לפניויות מנציגי ארגונים החברים ב"חיים וסביבה" בנושאים הנוגעים לוועדה בה הוא מייצג.
- זמינות ומענה טלפוני מול מנהל תחום התכנון ב"חיים וסביבה".
- עבודה מול ממלאי מקום לנציג – שליחה ישירה של סדרי היום וההחלטות לממלאי המקום אם הם אינם מכותבים ישירות במוסד התכנון. אם נדרש מילוי מקום – תאום מראש לפחות שבוע מראש.

החלפה/גריעה של נציג/ממלאי מקום:

- נציג אשר אינו מייצג כהלכה את ארגוני הסביבה הוא נציג שאינו פועל בהתאם לציפיות המובאות בקוד זה - הן באופן הייצוג והן בהתנהלות בוועדה.
- לגוף הממליץ (פורום הארבעה / הוועד המנהל של "חיים וסביבה" – בהתאם למוסד התכנון) הסמכות לגרוע מהרשימות במידה והנציג/מ"מ מודיע על רצון לסיים את תפקידו/עוזב את הארגון אשר במסגרת פעילותו בו הוחלט להמליץ עליו לייצג את ארגוני הסביבה, או במידה והגוף הממליץ מגיע למסקנה (לאחר דיון בנוכחות הנציג/מ"מ) שהנציג/מ"מ איננו מייצג כהלכה את הארגונים הסביבתיים, בהתאם לנדרש על פי קוד זה.
- דיון והחלטות הנוגעות להחלפה או גריעה של נציג/מ"מ ירשמו בפרוטוקול שינוהל בהתאם לנוהל של בחירת נציג/מ"מ חדש.